

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n kommentit Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksesta "Asiamieskielto ja perintäkulut"

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n (SPL) lausunto Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen (OPTULA) tutkimuksesta "Asiamieskielto ja perintäkulut".

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry kiittää Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkijoita siitä, että yhdistystä ja yhdistyksen jäsenoimistojen edustajia on kuultu tutkimuksen tekemisen yhteydessä. Suomen Perimistoimistojen Liitto ry on kiinnittänyt huomion seuraaviin asioihin, joita on käsitelty oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa.

Sisällys:

Asiamieskiellosta ja toimeksiantorajoituksista.....	1
Ulosoton asiamieskiellon merkitys kuntien toimeksiantojen hoidossa	2
Perintälakiin perustuvien taulukkomaksujen sisältö	4
Yksityisoikeudellisten saatavien perintäkulut	5
Julkisoikeudellisten saatavien perintäkulut	6
Perintälain 10 a §:n maksuvaatimus	7
Maksumuistutusten ja maksuvaatimusten määrien vaikutukset perintäkuluihin	7
Maksusuunnitelmat	8
Suhteellisuusperiaate perintätoimenpiteiden mitoittamisessa.....	9
Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus ja varojen kohdentamissäännökset.	10
Perintäpalvelusta sopiminen	10
Hyvä perintätapa.....	11
Summaaristen velkomisasioiden oikeudenkäyntikulut	11
Perintäkulumäärien tarkastaminen	11

Asiamieskiellosta ja toimeksiantorajoituksista

Perintälain (Laki saatavien perinnästä 513/1999) muuttamisen yhteydessä vuonna 2005 eduskunta edellytti, että hallitus selvittää saatavien perinnästä annetun lain 9 §:ään sisältyvien, perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten tarkoituksenmukaisuuden.

Perinnän järjestämisestä koskevat toimeksiantorajoitukset ovat SPL:n mielestä haitallisia sekä velkojien että velallisten kannalta. Kuntien edustajat ovat toistuvasti pyytäneet SPL:n jäsenyrityksiä vaikuttamaan siihen, että kunnat voisivat käyttää kaikkien saataviensa perinnässä perintätoimistoja. SPL:n jäsenyritykset ovat laajassa mittakaavassa toimineet asiamiehinä toimeksiantorajoituksen piiriin kuuluvien saatavien perinnässä jo ennen nykyisen perintälain voimaantuloa. Saatavien perinnässä ei törmätty tuolloin epäkohtiin, eikä myöskään ole esitetty että asiamiestoiminta olisi tuolloin vaarantanut velallisten oikeusturvaa.

Velallisten oikeusturva voidaan myös tulevaisuudessa varmentaa ammattimaista perintää harjoittavien yritysten maksuvaatimuksille asetetuilla kriteereillä. Perintälain 5 §:n mukaisesti määrämuotoisen maksuvaatimuksen tulee sisältää ilmoitus saatavan perinnässä käytettävistä oikeussuojakeinoista sekä ilmoitus mahdollisuudesta hakea maksunlykkäystä. Vaatimuksessa on myös mainittava, kenelle huomautukset on esitettävä ja jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, myös sen julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevan huomautuksensa. OPTULA:n tutkimuksessa esitetään, että julkisoikeudellisten saatavien maksuvaatimuksia täsmennettäisiin hyvän perintätavan kehittämisen yhteydessä (tutkimus s.98). SPL on valmis osallistumaan esityksen mukaiseen yhteistoimintaan.

OPTULA:n tutkimuksen tulosten mukaan perimistöimistot vastustivat ulosoton asiamieskieltoa voimakkaasti, ja useimmat halusivat poistaa myös veroja ja sanktioluonteisia maksuja koskevan toimeksiantorajoituksen (tutkimus s. 99).

Ulosoton asiamieskiellon merkitys kuntien toimeksiantojen hoidossa

Uuden ulosottolainsäädännön säätämisen yhteydessä vuonna 2007 eduskunta edellytti selvitystä siitä, olisiko tarkoituksenmukaista sallia asiamiehen käyttäminen julkisten saatavien ulosotossa.

Saatavien perintää koskevaa lakiesitystä (HE 199/1996 vp) eduskunnassa käsiteltäessä oikeusministeriö totesi lakivaliokunnalle 23.2. ja 8.12.1998 osoittamissaan kirjoituksissa, että julkisoikeudellisenkin saatavan perintää voidaan pitää epäitsenäisenä ja teknisenä palveluna, jonka käyttäminen jäisi asianomaisen julkisyhteisön harkintaan.

Asiamiehen käyttö ei poista velkojalta vastuuta perinnän asianmukaisuudesta. Myös saatavien perinnästä annettu laki edellyttää, että julkisen saatavan perinnässä menetellään huolellisesti asiamiehen valinnan ja toiminnan valvonnan suhteen. Eduskunta on myös lausumassaan edellyttänyt, että hallitus selvittää perintälain 9 §:ssä olevan asiamieskiellon perusteet ja tarkoituksenmukaisuuden (EV 247/2004).

Yrityksen tai yhteisön perinnässä joudutaan kummallisiin ratkaisuihin, kun osa perinnästä on ulkoistettu, mutta ulosottoa joudutaan hakemaan itse. Asiamieskielto merkitsee myös yrityksille tai yhteisöille merkittäviä lisäkustannuksia, kun laskutus- ja perintäjärjestelmiin joudutaan investoimaan varoja pelkästään sen vuoksi, ettei teknisluonteista toimintoa voida antaa asiamiehen tehtäväksi.

Kuntien toiminnasta syntyy lähes 140 erilaista saatavalajia, joita peritään ulosotossa ilman tuomiota tai päätöstä. Hallinnossa ei läheskään aina tunneta oikeaa menettelyä tällaisten saatavien perinnässä, eikä oikeaa tietoa löydy aina edes ulosotosta. Kunnille pitäisi taata mahdollisuus käyttää perintäyhtiöiden asiantuntemusta näissä asioissa. Pienimmiltä kunnilta oikeusministeriö on evännyt sähköiset ulosottoyhteydet liian pienien asiamäärien (alle 500 ulosottihakemusta vuodessa) vuoksi. Kunnan asiamiehenä vapaaehtoisessa perinnässä toimineella perintätoimistolla olisi tällaiset yhteydet valmiina.

Asiamieskielto haittaa velkojan toimintaa, eikä sille ole perusteita. Asiamiehen käyttö ei vaaranna laskutuksen oikeellisuutta, velkojan ja viranomaisten kontrolli säilyy eikä myöskään velallisen etu vaarannu. Myös ulosoton näkökulmasta asiamieskielto on haitallinen, koska perintätoimistojen osaaminen ja perintäjärjestelmät ovat keskimäärin paremmat kuin yksittäisten julkisvelkojien.

Asiamiesten käytöstä suoraan ulosottokelpoisten saatavien perinnässä ei ole negatiivisia kokemuksia. SPL:n jäsenyritykset ovat hoitaneet vuosien 2005 – 2009 aikana yli viisi miljoonaa suoraan ulosottokelpoista kuntien ja vakuutusyhtiöiden toimeksiantoa.

Erittely SPL:n hoitamista suoraan ulosottokelpoisista toimeksiannoista vuosina 2005 – 2009.

Vuosi	Toimeksiannot / kpl
2005	791 913
2006	983 987
2007	1 236 402
2008	1 151 440
2009	1 149 176
Yhteensä	5 312 918

SPL:n jäsenoimistot ovat hoitaneet toimeksiannoissa vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet, perittyjen rahojen käsittelyn ja tilitykset sekä raportoinnit kunnille ja vakuutusyhtiöille. Saatavan perinnän edellyttäessä ulosottoa toimeksiannot on jouduttu siirtämään toimeksiantajina toimineiden kuntien ja vakuutusyhtiöiden hoidettaviksi.

OPTULA:n tutkimuksen johtopäätösten mukaan perimistöimistöjen edustajat olivat yksimielisesti ja kuntien edustajat suurelta osin sitä mieltä, että

asiamieskielto nyky muodossaan ei ole tarkoituksenmukainen. OPTULA:n tutkimuksen mukaan perimistöimintä soveltuu periaatteessa toiminnaksi, jonka kunnat voivat halutessaan ulkoistaa myös ulosottovaiheen osalta (tutkimus s.101,102).

OPTULA:n tutkimuksen tulosten mukaan kolmannes vastanneista kunnista ilmoitti käyttävänsä perintätoimistoa ulosoton ”teknisenä välittäjänä” (tutkimus s.47, 99). SPL:n mielestä tutkimuksen tulos osoittaa, että kunnilla on tarve ja halu käyttää perinnässä perintätoimistoja. Ulosoton teknisessä välittämisessä perintätoimisto siirtää asiat sähköisesti ulosottoon, joka merkitsee hakijaksi kunnan. Ulosotosta kertyvät varat tilitetään suoraan kunnalle ja tilitystiedot ulosottoviranomaiselta lähetään sähköisesti perintätoimistolle.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on laillinen oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Asiamieskiellon säilyttämiselle tulisi tämän elinkeinon harjoittamisen vapautta tarkoittavan perusoikeuden näkökulmasta löytyä erityisen painavia perusteita. Asiamieskielto pitäisi kumota, koska kieltoa puoltavia erityisen painavia perusteita ei ole olemassa.

OPTULA:n tutkimuksen johtopäätösten mukaan julkisoikeudellisten saamisten maksuvaatimuksia tulisi kehittää yhdessä julkisyhteisöjen edustajien (esim. kuntaliitto), perintäalan ja kuluttajaviranomaisten kanssa (tutkimus s.102). SPL kannattaa esitettyä yhteistöimintää.

Perintälakiin perustuvien taulukkomaksujen sisältö

Perintälakia muutettaessa vuonna 2005 lakiin lisättiin säännökset kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääristä. Enimmäismäärät voi ylittää erityisestä syystä, mutta tämä ei ole mahdollista suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa. Lakivaliokunta painotti, että se oli perintälakimuutosta 2005 käsitellessään todennut, että perintäkulujen kehitystä on seurattava säännöllisesti.

Ammattimaista perintätoimintaa harjoittavan perintätoimiston perintäkuluvaatimusten määriin vaikuttavat sekä toimiston kiinteät kustannukset että työhön perustuvat kulut.

Kiinteät kustannukset:

- toimistokulut (vuokrat, kalusteet ja atk-laitteet)
- henkilöstökulut (palkat)
- toimeksiantojen vastaanottokulut (atk-kulut)
- postituskulut.

Työhön perustuvat kulut:

- toimeksiannon vastaanotto ja rekisteröinti atk-järjestelmään

- o saatavan oikeellisuuden ja perimiskelpoisuuden tarkistaminen sekä saatavan perusteen tarkastus
- o henkilötietojen ja osoitteen tarkastus
- o maksuvaatimuksen sisällöstä päättäminen ja maksuvaatimuksen lähettäminen
- o maksusuunnitelman tekeminen ja vahvistuksen lähettäminen
- o maksusuunnitelman valvonta
- o puhelinperinnän suorittaminen ja neuvottelut velallisiasiakkaiden kanssa
- o maksusuorituksen käsittelykulut
- o raportointi velkojalle
- o raportointi ja saldotodistukset velallisiasiakkaille.

Yksityisoikeudellisten saatavien perintäkulut

OPTULA:n tutkimuksen tulosten mukaan perintälain mukaisilla kokonaiskustannusten katoilla (190/210 €) ei ole kuluttajasaatavien perinnässä juuri merkitystä, sillä kulut jäävät selvästi niiden alapuolelle. Tutkimuksen mukaan pääosin vapaamuotoisen perinnän kokonaiskustannukset pysyivät hyvän perintätavan mukaisten suositusten rajoissa (tutkimus s. 97). Kulujen kokonaismäärään vaikuttaa eniten maksumuistutusten ja maksuvaatimusten määrä (tutkimus s.100).

SPL:n mielestä OPTULA:n tutkimuksen tulokset osoittavat, että perintäala noudattaa perintälain mukaisia vapaaehtoisen perinnän perintäkuluja. Perintäkulut ovat perintälain mukaisesti kohtuullisia ja ne perustuvat suoritettuihin tarpeellisiin perintätoimenpiteisiin. OPTULA:n tutkimuksen tutkimustulosten mukaan vapaaehtoisen perinnän kokonaiskulut (kokonaiskuluvastuu) ovat perimistöimistöjen mukaan yhden kuluttajasaatavan osalta keskimäärin 38 euroa alle 250 euron ja 88 euroa yli 250 euron saatavissa (tutkimus s.100, liite 3). Kokonaiskuluvastuun piiriin kuuluvat tällöin kaikki saman saatavan osalta suoritettavat tarpeelliset perintätoimenpiteet kuten puhelinperintä, maksumuistutukset, maksuvaatimukset ja maksusuunnitelmat.

SPL:n mielestä OPTULA:n tutkimuksen tulokset perintäkulujen määristä osoittavat, että perintätoimistöjen suorittamassa perinnässä saatavien perintäkulut ovat kohtuulliset ja vastaavat keskimäärin yhden maksumuistutuksen ja kahden maksuvaatimuksen lähettämisestä aiheutuvaa perintäkuluja.

Todisteena perintäkulujen kohtuullisuudesta voidaan pitää OPTULA:n tutkimuksen tutkimustulosta, jonka mukaan käräjäoikeuksissa tuomitut yksityisoikeudellisten saatavien vapaaehtoisen perinnän kulut ovat keskimäärin 54 euroa alle 250 euron saatavissa ja 105 euroa yli 250 euron saatavissa (tutkimus s.100).

OPTULA:n tutkimuksen tutkimustulosten mukaisesti vapaaehtoisen perinnän perintäkuluihin sisältyvät kaikki saman saatavan perintäkulut, joita ovat mm. puhelinperinnän kulut, maksumuistutuskulut, maksuvaatimuskulut ja maksusuunnitelmakulut. Suurin osa perintätoimistojen perimistä saatavista maksetaan yksittäisten perintätoimenpiteiden jälkeen vapaaehtoisesti ilman, että asiaa on tarve viedä käräjäoikeuteen. Mitä aikaisemmassa vaiheessa velallinen maksaa tai sopii perintäasian, sitä pienemmiksi perintäkulut asiassa muodostuvat.

Julkisoikeudellisten saatavien perintäkulut

Ulosotossa taulukkomaksut peritään jokaisesta maksusuorituksesta päältäpäin ennen rahavarojen tilittämistä velkojalle. Taulukkomaksujen määrät on porrastettu maksusuorituksen suuruuden mukaan. Ammattimaista perintää suorittavan perintätoimiston suorittamassa perinnässä perintäkulu muodostuu asiamiehen suorittamista, samaa saatavaa koskevista tarpeellisista perintätoimenpiteistä. Ammattimaista perintätoimintaa suorittavan perintätoimiston lähettämästä suoraan ulosottokelpoisen saatavan maksumuistutuksesta voi vaatia perintäkuluja enintään 5 € ja perintälain 5§:n mukaisesta maksuvaatimuksesta enintään 12 €. Olennaisena erona ulosotoperinnän ja perintätoimiston suorittaman vapaaehtoisen perinnän välillä on se, että ulosotossa maksu määräytyy jokaisen maksusuorituksen osalta erikseen (suorituskohtainen maksu) erillisen taulukon mukaisesti. Perintätoimiston suorittamassa perinnässä peritään saatavaa toimeksiantokohtaisesti (toimenpidekohtainen maksu), jolloin saatavasta voidaan vaatia vain perintälain mukainen perintäkulu. Perintäkulun määrä ei saa milloinkaan ylittää kokonaiskuluvastuuta 59 €. Perintätoimiston suorittama suoraan ulosottokelpoisen saatavan vapaaehtoinen perintä on tehokkain ja edullisin tapa hoitaa perintä sekä velkojan että velallisen kannalta.

OPTULA:n tutkimuksen tulosten mukaan julkisoikeudellisten saatavien perimiskulujen kokonaismäärä (kokonaiskuluvastuu) vaihteli perimistöimistöjen mukaan yhden kuluttajasaatavan osalta siten, että se oli keskimäärin 30,78 € alle 250 euron saatavissa ja 34,02 euroa yli 250 euron saatavissa (tutkimus liite 3). Kokonaiskuluvastuun sisältöön kuuluvat saman saatavan yksittäiset perintätoimenpiteet, joita ovat mm. puhelinperintä, maksumuistutukset, maksuvaatimukset ja maksusuunnitelmat.

SPL:n mielestä OPTULA:n tutkimuksen tulokset perintäkulujen määristä osoittavat, että perintätoimistojen suorittamat suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulut ovat kohtuulliset ja vastaavat keskimäärin yhden maksumuistutuksen ja kahden maksuvaatimuksen lähettämisestä aiheutunutta perintäkuluja.

OPTULA:n tutkimuksen mukaan ulosoton kautta perittyjen julkisoikeudellisten saatavien vapaamuotoisen perinnän kulujen keskiarvo oli 24 euroa (tutkimus s.101). SPL:n mielestä tutkimustulos osoittaa, että suoraan ulosottokelpoisten

perintäkulujen määrät ovat kohtuulliset ja vastaavat keskimääräin yhden maksumuistutuksen ja yhden maksuvaatimuksen yhteismäärää.

Perintälain 10 a §:n maksuvaatimus

OPTULA:n tutkimuksen mukaan ei perintälaissa eikä KKO:2009:12 ratkaisussa oteta kantaa siihen, voiko alkuperäinen velkoja käyttää perintälain 5 §:n mukaista maksuvaatimusta perintäkeinona (tutkimus s.17). SPL:n mielestä perintälaissa ja perintälain esitöissä on nimenomaan tarkoitettu, että perintälain 5 §:n maksuvaatimus on tarkoitettu vain ammattimaista perintää harjoittavan perintäkeinoksi. Tämä tarkoittaa sitä, että ainoastaan ammattimaista perintätoimintaa harjoittava voi vaatia velalliselta perintälain 10 a §:n mukaisia perintäkuluja maksuvaatimuksesta.

Maksumuistutusten ja maksuvaatimusten määrien vaikutukset perintäkuluihin

Tutkimuksen mukaan kuluttaja-asiamies on todennut, että myöhemmistä perintäkerroista aiheutuvien kulujen tulisi niihin sisältyvän pienemmän työmäärän vuoksi olla pääsääntöisesti pienempiä kuin satavaa ensimmäistä kertaa perittäessä, koska valtaosa tehdystä työstä liittyy perintätoimeksiannon vastaanottamiseen. Lähes kolmannes toimistoista näytti soveltavan samaa kuluveloitusta riippumatta siitä, oliko kyse ensimmäisestä, toisesta tai kolmannesta maksuvaatimuksesta. Jotkut toimistot taas pudottivat veloitustaan huomattavastikin perinnän edetessä ensimmäisestä toiseen maksuvaatimukseen. Tutkimuksen mukaan julkisoikeudellisten saatavien perinnässä toinen ja kolmas maksuvaatimus olivat vain vähän ”halvempia” kuin ensimmäinen (tutkimus s. 72). Tutkimuksen mukaan perintäkulujen kokonaismäärään vaikuttaa eniten maksumuistutusten ja maksuvaatimusten määrä (tutkimus s. 97).

SPL haluaa korostaa, että maksuvaatimuksissa vaadittu perintäkulu voi olla toimeksiannon edellyttämän työmäärän vuoksi sama sekä ensimmäisellä, toisella että kolmannella perintäkerralla (maksuvaatimukset). Perintälain mukaan velkoja voi vaatia tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi myös todellisia perintäkuluja. Perintätoimistot vaativat tavanomaista vaativampaa työtä edellyttävissä toimeksiannoissa useimmin normaalia, saman saatavan yksittäisen perintäkulun enimmäismäärää. Työmäärä kasvaa esimerkiksi, jos joudutaan selvittämään velallisen osoitetta.

Kuten edellä kohdassa Perintälakiin perustuvien taulukkomaksujen sisältö (sivulla 5) on esitetty, vaikuttaa ammattimaista perintätoimintaa harjoittavan perintätoimiston jokaisen perintäkerran perintäkuluvaatimusten määriin sekä toimiston kiinteät kustannukset että työhön perustuvat kulut.

Kiinteät kustannukset:

- o toimistokulut (vuokrat, kalusteet ja atk-laitteet)
- o henkilöstökulut (palkat)
- o toimeksiantojen vastaanottokulut (atk-kulut)
- o postituskulut.

Työhön perustuvat kulut:

- o toimeksiannon vastaanotto ja rekisteröinti atk-järjestelmään
- o saatavan oikeellisuuden ja perimiskelpoisuuden tarkistaminen sekä saatavan perusteen tarkastus
- o henkilötietojen ja osoitteen tarkastus
- o maksuvaatimuksen sisällöstä päättäminen ja maksuvaatimuksen lähettäminen
- o maksusuunnitelman tekeminen ja vahvistuksen lähettäminen
- o maksusuunnitelman valvonta
- o puhelinperinnän suorittaminen
- o maksusuorituksen käsittelykulut
- o raportointi velkojalle
- o raportointi ja saldotodistukset velallisasiakkaille.

SPL:n mielestä perintäkertojen lukumäärää ei saa rajoittaa, koska jokaisen perintätoimeksiannon osalta pitää olla mahdollista suorittaa toimeksiannon edellyttämät tarpeelliset toimenpiteet. Perintälain mukaisia yksittäisten perintätoimenpiteiden enimmäiskulusäännöksiä ei saa muuttaa. Kuluttajasaatavien perintäkulujen määriä rajoitetaan jo nykyisin riittävästi perintälain 10 c §:n säännöksillä kokonaiskuluvastuusta.

Maksusuunnitelmat

Tutkimuksen mukaan maksusuunnitelmien laatimiseen ja hinnoitteluun liittyy käytännön ongelma. Suunnitelman laatimista koskevan 30 euron ylärajan ei ole katsottu aina riittävän yksittäisten maksuerien tilitysten vastaanottamiseen. Velkaneuvojat olivat myös kritisoineet perintätoimistöjen kanssa tehtyjen maksusuunnitelmien kestävyyttä monivelkatilanteissa. Tällöin yksittäistä velkaa koskeva maksusuunnitelma ei yleensä ole realistisella pohjalla, koska siinä ei oteta huomioon velallisen kokonaistilannetta. Tutkimuksessa on arvioitu, että maksusuunnitelmien hinnoittelu voisi kannustaa kestävien suunnitelmien laatimiseen, jos kustannukset voitaisiin veloittaa suunnitelmien aikana (tutkimus s. 97).

SPL:n mielestä kirjallisten maksusuunnitelmien tekeminen on yksi perintätoimistöjen tärkeimmistä tehtävistä. Jos velallinen ei pysty maksamaan velkaa maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen mukaan, velallisen kanssa

pyritään tekemään kirjallinen maksusuunnitelma, joka vastaa velallisen maksukykyä. Maksusuunnitelman tekeminen on sekä velallisen että velkojan etujen mukaista. Kirjallisesti vahvistetusta koko jäännössaatan käsittävästä maksusuunnitelman tekemisestä voidaan vaatia enintään 30 euron perintäkulu. SPL ilmoitti perintälain (2005) valmistelun aikana, että maksusuunnitelman 30 euron enimmäiskulu kattaa 4 maksuerän (käytännössä 4 kuukautta) pituisen maksusuunnitelmakulun. Käytännöstä on ilmoitettu myös Kuluttajavirastoon ja Kuluttaja-asiamiehelle. Neljää maksuerää pidemmistä maksusuunnitelmista peritään todelliset perintäkulut perintälain mukaisesti. Kirjallisessa maksusuunnitelmassa ilmoitetaan neljä maksuerää pidemmissä maksusuunnitelmissa, että maksusuunnitelmasta vaaditaan tavanomaista suuremman työmäärän perusteella pitkän maksusuunnitelman tekemisestä ja valvonnasta aiheutuneet perintäkulut. Velalliselle esitetään tällöin maksusuunnitelmassa erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitetaan kulujen olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Velallinen suorittaa maksusuunnitelmakulut osana maksuohjelmaa. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on perintälain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu suoraan ulosottokelpoinen saatava.

Maksusuunnitelma tehdään joko velallisen yksittäisestä velasta tai velallisen kaikista veloista perintätoimistossa. Velat voidaan yhdistää perintätoimistossa mahdollisuuksien mukaan. Velkojen yhdistämiseen vaikuttaa eniten se, missä vaiheessa perintää velat ovat ja kuka on veloissa velkojana.

SPL:n mielestä edellä kuvattuihin maksusuunnitelmakäytäntöihin ja maksusuunnitelmakuluihin ei ole tarvetta tehdä muutoksia.

Suhteellisuusperiaate perintätoimenpiteiden mitoittamisessa

Tutkimuksen mukaan perintätoimenpiteiden mitoittamisessa tulee ottaa huomioon suhteellisuusperiaate. Perintä, jonka kustannukset ylittävät saamisen suuruuden, ei ole suhteellista. Tämä tulisi ottaa entistä painokkaammin huomioon hyvää perintätapaa koskevissa ohjeissa. Jos ne eivät ole riittävät, perintälakia tulee täydentää tältä osin (tutkimus s. 103).

SPL:n mielestä velkojan kaikkia erääntyneitä perimiskelpoisia saatavia pitää kohdella samalla tavalla. Saatavan suuruus tai saatavan peruste ei saa rajoittaa tarpeellisten perintätoimenpiteiden määrää tai sisältöä. Velallinen vastaa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti velan tarpeellisten perintätoimenpiteiden perintäkuluista. Pienen saatavan perinnän rajoitukset heikentävät yleistä maksumoraalia ja vaikuttavat myös luottokaupan ehtoja tiukentaen. Mikä on niin pieni saatava, ettei sitä pitäisi tai saisi periä?

Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus ja varojen kohdentamissäännökset

Tutkimuksessa on kiinnitetty huomiota perintälain 10 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan perintätoimisto saa lähettää julkisoikeudellisen saatavan perimiskulut ulosottoon erillisenä asiana, joka saadaan panna täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä. Säännös johtaa siihen, että perintätoimisto voi jatkaa perimiskulujen perimistä ulosottoteitse vielä sen jälkeen, kun esim. kunnan pääsaatava on palautettu tuloksettoman perintäyrityksen jälkeen takaisin kunnalle ja pääsaatavan vapaaehtoisista perimistöimistä on luovuttu. Tutkimuksen mukaan tilanne, jossa kunnan pääsaatava ja perimiskulu ovat ulosotossa eri saatavina, toimii ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaista kohdentamissäännöstä vastaan (tutkimus s. 48, 63).

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkulut voidaan periä ulosottoimin ilman tuomion tai päätöksen hankkimista siitä riippumatta, johtuvatko kulut velkojan perintätoimista vai perintätoimeksiannon hoitamisesta.

SPL:n mielestä suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perintäkulujen ulosottokelpoisuuteen ei ole tarvetta tehdä muutoksia.

SPL ei näe tarvetta lainsäädäntötoimin muuttaa nykyisiä kohdentamissääntöjä.

Perintäpalvelusta sopiminen

OPTULA:n tutkimuksen mukaan perimistöimistöjen veloituksista sovitaan vain velkojien ja perimistöimistöjen kesken, minkä vuoksi kulujen kohtuullisuuden valvontaan tarvitaan erityisiä järjestelyjä (tutkimus s.103). OPTULA:n tutkimuksen mukaan Kuluttaja-asiamies, joka seuraa jo nyt perintäkäytäntöjä, voisi yhdessä talous- ja velkaneuvonnan kanssa selvittää perintäkäytännöissä esiin tulleita ongelmia.

SPL:n jäsenistöimistöjen suorittamat perintätoimenpiteet perustuvat kauppakaaren mukaiseen asiamiestoimintaan, jolloin velkoja ja asiamiehenä toimiva perintätoimisto sopivat tarvittavista toimenpiteistä oikeustoimilain valtuutusta koskevien säännösten mukaisesti. Velallinen on aiheuttamisperiaatteen ja perintälain mukaisesti velvollinen korvaamaan velkojalle erääntyneen saatavan perinnästä aiheutuvat perintäkulut. Ei ole mahdollista, että kolmas osapuoli, esimerkiksi Kuluttaja-asiamies osallistuisi velkojatahojen ja perimistöimistöjen välisiin luottamuksellisiin neuvotteluihin. Kuluttaja-asiamies voi perintäalan kanssa yhteistoiminnassa laadituilla hyvää perintätapaa kuluttajaperinnässä koskevilla ohjeilla vaikuttaa velkojatahojen ja perimistöimistöjen välisiin neuvotteluihin.

Hyvä perintätapa

OPTULA:n tutkimuksessa viitataan säännöllisesti kuluttaja-asiamiehen (Kuluttajaviraston) julkaisemaan hyvää perintätapaa kuluttajasaatavan perinnässä (hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä 2005) käsittelevään ohjeeseen, jonka sisältöä ei ole käsitelty perintälaissa eikä ohjeiden valmistelussa ole kuultu perintäalan edustajia. SPL esittää, että hyvän perintätavan sisältöä uudistettaessa tai päivitettäessä kuultaisiin perintäalan edustajien mielipiteitä, esimerkiksi samalla tavalla kuin vuonna 2007 käsiteltäessä linjauksia ja valvontaa kuluttajasaatavien perinnässä. Tällä tavalla saavutetaan paras yhteistoiminta perintää valvovan viranomaisen ja ammattimaista perintää suorittavan perintäalan välillä.

SPL haluaa korostaa, että voimassa olevassa perintälaissa viitataan hyvää perintätapaa kuluttajaperinnässä koskeviin sääntöihin, joka laadittiin yhteistyössä oikeusministeriön, Kuluttajaviraston ja Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n välillä vuosina 1992 ja 1993.

Summaaristen velkomisasioiden oikeudenkäyntikulut

OPTULA:n tutkimuksen mukaan yksityisoikeudellisten saamisten perimisessä oikeudenkäyntikulujen sääntely on otettava kriittisen tarkastelun kohteeksi (tutkimus s.96,103). SPL:n mielestä nykyiset summaaristen asioiden oikeudenkäyntikulutariffit ovat kohtuulliset ja perustuvat oikeudellisen perinnän yhteydessä tehtävään välttämättömään ja tarpeelliseen työhön. Tariffit on valmisteltu siinä yhteydessä, kun suurimmat perintätoimistot siirtyivät käyttämään nykyistä sähköistä palvelua (sähköinen haastehakemus /Santra – yhteys). Summaaristen haastehakemusten Santra –yhteys suunniteltiin oikeusministeriön ja Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n jäsenoimistöjen yhteistyönä 1991 -1993.

SPL:n mielestä nykyisiä summaaristen velkomisasioiden oikeudenkäyntikulujen tariffeja ei saa muuttaa. Summaaristen haastehakemusten laatimiseen liittyvä työ ei vähene sillä, että oikeusministeriö avaa verkkosivuilleen sähköisen asiointin, joka mahdollistaa haastehakemuksen toimittamisen käräjäoikeuteen internet –yhteyden kautta. Suurin osa summaarisista haastehakemuksista toimitetaan käräjäoikeuksiin Santra –yhteyden kautta myös tulevaisuudessa.

Perintäkulumäärien tarkastaminen

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten perimät käsittelymaksut nousivat 1.1.2009. Korotukset olivat noin yhdeksän prosenttia rahan arvon muutosta vastaavasti. Edellisen kerran maksuja oli korotettu

1.1.2006. Perintälakiin perustuvat perintäkulut tulivat voimaan perintälain muutoksen yhteydessä 1.5.2005. Perintäkulujen määrät on päätetty perintälain muutoksen lainvalmistelussa vuosina 2004 – 2005, eikä määriä ole tarkistettu vuoden 2005 jälkeen. SPL esittää oikeusministeriölle, että perintäkulujen määriä tarkistetaan ensi tilassa kustannustason nousua ja rahan arvon muutosta vastaavaksi eli samoilla perusteilla kuin tuomioistuinten oikeudenkäyntimaksuja on korotettu vuosina 2006 ja 2009.

Helsingissä lokakuun 6. päivänä 2010.

SUOMEN PERIMISTOIMISTOJEN LIITTO RY